

09 INDIASE FILOSOFIE EN VERLOSSINGSLEER: SĀṀKHYA, YOGA EN NYĀYA

Spreker: Dr. Victor van Bijlert (Amsterdam)

In twee avonden belichten we de vroege Indiase filosofie (periode rond de christelijke jaartelling) aan de hand van drie nogal met elkaar samenhangende verlossingsleren: *Sāṃkhya* (introspectieve analyse van de waargenomen werkelijkheid), *Yoga* (methoden om tot inzicht in het eigen bewustzijn te komen) en *Nyāya* (filosofische methode van debatteren op grond van kennisleer en logica). Alle drie deze systemen of wereldbeschouwingen hadden grote invloed op het Indiase denken vanaf het begin van de christelijke jaartelling. Behalve de Brahmaanse hindoeïstische stromingen maakten ook grote Indiase religieuze tradities als boeddhisme en jainisme gebruik van de concepten en inzichten die in deze drie scholen voor het eerst ontwikkeld werden. We zullen op beide avonden kennis maken met de beginselen van deze drie systemen die alle drie gemeen hebben dat ze de mens uiteindelijk willen helpen door filosofische beschouwing en meditatieve oefening het lijden in deze wereld te overwinnen. Alle drie zijn een mengeling van religieuze zingeving en persoonlijke ontplooiing. Het is misschien om deze reden dat *Yoga* de meest populaire blijkt voor de moderne mens. Maar *Yoga* is niet goed te begrijpen zonder de andere twee systemen erbij te betrekken. Het *Sāṃkhya* systeem biedt de analytische parameters van veel Indiaas denken; de *Yoga* geeft praktische oefeningen maar maakt gebruik van het denkschema van het *Sāṃkhya*. Tenslotte geeft de *Nyāya* een kentheoretische en logische fundering voor de oefeningen en leert ook hoe dialectisch te filosoferen, alles in dienst van het soteriologische doel van de bevrijding uit het lijden.

Avond 1: beknopt algemeen overzicht van de historische en sociologische context waarin deze drie systemen zijn ontstaan. Vervolgens gaan we dieper in op het *Sāṃkhya* denken.

Avond 2: hierin laten we zien hoe de leer van het *Sāṃkhya* toepasbaar wordt gemaakt in de *Yoga* en we belichten de epistemologie en logica van de *Nyāya*.

Literatuur:

Bijlert, van V.A. *Sociological Model of Hinduism*. Een onuitgegeven syllabus die men per mail kan ontvangen.

Bryant, Edwin F. 2009. *The Yoga Sūtra of Patañjali: A New Edition, Translation, and Commentary*. New York: North Point Press A division of Farrar, Straus and Giroux.

Burley, Mikel. 2012. *Classical Sāṃkhya and Yoga: An Indian metaphysics of experience*. London & New York: Routledge.

Dasti, Matthew and Stephen Phillips. trsl. 2017. *The Nyāya-sūtra: Selections with Early Commentaries*. Indianapolis / Cambridge: Hackett Publishing Company, Inc.

Mallinson, James & Mark Singleton. 2017. *Roots of Yoga: Translated and Edited with an Introduction*. UK | USA: Penguin Books.

Personalia

Victor van Bijlert (1955) studeerde Indiase talen, filosofie en cultuurgeschiedenis in Leiden. Hij promoveerde in 1987 op boeddhistische kennisleer. In de jaren daarna doceerde hij in Leiden onder meer Indiase filosofie, geschiedenis en Bengaals. Van 2000 tot 2003 was hij in India werkzaam als professor in Indiase waarden en cultuur aan het Indian Institute of Management en de National Institute of Human Development, beide in Calcutta (heden Kolkata). Vanaf 2007 tot zijn pensionering in 2021 was Victor van Bijlert als universitair docent Indiase religies en Sanskriet verbonden aan de faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Zijn meest recente publicatie uit 2021 is:

Vedantic Hinduism in Colonial Bengal: Reformed Hinduism and Western Protestantism. London and New York: Routledge.

Aantal avonden	2
Plaats	Fontys Hogescholen, ds. Th. Fliednerstraat 2, 5631 BN Eindhoven
Tijd	19.30- 21.30 uur
Datum	22 en 29 maart 2022
Thema	09
Kosten	€ 15,00